

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTUR
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARAD

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRACȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENT
Pentru 1 an . . . 25 lei
Pentru 6 luni . . . lei 150

„Pace vă las vouă...”

Nr. 3396/1938.

ANDREI

din mila lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Ienopolei
și Hălmagiului, precum și al părților din Banatul Timișan.

*Iubitului cler și popor din această de Dumnezeu păzită eparhie. Har și pace dela
Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Iisus Hristos.*

„Pace vă las vouă, pacea mea o
dau vouă; nu precum lumea dă, eu
dau vouă”. (Ioan 14 v. 27).

Hristos a înviat!

Iubiții mei fii sufletești,

În cuvântarea Sa cea mai de pe urmă, rostită către ucenici mai înainte de patimile Sale, Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a făgăduit, că le va lăsa ca moștenire „*pacea Sa*”, iar în ziua Învierii Sale arătându-se ucenicilor, cari erau adunați și stăteau cu ușile încuiate, de frica Iudeilor, Mântuitorul le-a zis de două ori: „*Pace vouă!*”. Sf. apostol Ioan, istorisind în evanghelia sa cele ce s’au petrecut, spune că, după ce Mântuitorul a rostit întâi dată cuvintele: „*Pace vouă!*”, bucurie a cuprins inimile ucenicilor, iar când a rostit și a doua oară: „*Pace vouă!*” toată frica și turburarea a pierit din sufletul lor.

Biserica noastră dreptmăritoare începe toate rugăciunile obștești cu formula: „*Cu pace Domnului să ne rugăm*” apoi urmează astfel: „*Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm*”, iar la anumite momente solemne se rostește: „*Pace tuturor!*”. Aci se cuprind două adevăruri. Cel dintâiu: *Pacea* este bunul cel mai de preț pentru viața noastră, deaceia o cerem în fiecare rugăciune. Al doilea: Acest bun, *pacea*, trebuie să ne vină „*de sus*” dela Dumnezeu, pentru că „*toată darea cea bună și tot darul desăvârșit*

de sus este, pogorându-se dela Părintele luminilor” (Iacov 1 v. 17).

Să căutăm deci să înțelegem ceace înseamnă acest cuvânt ceresc „*pace*”, precum și deosebirea dintre *pacea lumii* și *pacea lui Hristos*.

De când e lumea, omul n’a însetat după nimic mai mult decât după *pace*. Pentru ca să ne putem bucura de viață și pentru ca viața noastră să se poată desvolta, avem nevoie de *pace*, întocmai precum planta are nevoie de căldură, lumină și umezeală pentru ca să poată crește. *Pacea*, la fel ca și *viața*, este un dar, o binefacere dela Dumnezeu. El ni-o dă și tot El ni-o ia. „*Toate către Tine caută* — zice Psalmistul — *să le dai lor hrană la bună vreme. Dându-le Tu lor, vor aduna; deschizând Tu mâna Ta, toate se vor umplea de bună-tate. Iar întorcându-ți Tu fața Ta, se vor turbura; lua vei duhul lor și se vor sfârși, și în țărână se vor întoarce. Trimite-vei Duhul Tău, și se vor zidi, și vei înnoi fața pământului*”. (Ps. 103 v. 28—31).

Pacea lumii este nestatornică, ea fiind numai o învoială omenească, un armistițiu, o *pace* a armelor între două războaie; deaceia ea nu poate fi pentru om izvor de fericire. Despre această *pace* spune Ieremia prorocul: „*Ziceau că-i pace, dar nu era*”. (Ier. 6 v. 14). Ea e numai umbra *păcii* făgăduită de Mântuitorul.

Pacea cea adevărată sălășluiește undeva mai adânc: în inima omului împăcat cu Dumnezeu. Această pace n'a putut-o da omului nimeni înainte de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, pentru că nimeni nu i-a putut grăi astfel: „*Venit am în lume lumină, ca oricine care crede în mine să nu rămână în întunec*”, (Ioan 12 v. 46), „*Celce crede în mine are viață veșnică*” (Ioan 6, v. 47), „*Eu sunt calea, adevărul și viața*” (Ioan 14, v. 6) și: „*Mă duc să Vă găsesc vouă loc. Și dacă mă voi duce și vouă loc vă voi găsi, iarăși viu; și vă voi lua pe voi la mine, ca să fiți și voi unde sunt eu*”. (Ioan 14 v. 3). Oare nu ne grăește El, Biruitorul asupra morții, și astăzi când vedem minunea Invierii Sale, zicându-ne fiecare în chip tainic: „Omule, te-am împăcat cu Dumnezeu. M'am jertfit de bunăvoie pentru tine. Calea ta spre Dumnezeu este acum deschisă. Mergi, în pace, spre țintă. Păzește legea Mea și vei fi părtaș la viața cea veșnică!”. Din conștiința împăcării noastre cu Dumnezeu și a liniștii ce-o avem în privința sorții noastre viitoare, răsare ca supremă binefacere *pacea lui Hristos*, pacea sufletului nostru, această chezășie și anticipație a fericirii celei veșnice. Despre această pace, apostolul Pavel spune că ea „*covârșește orice minte*” (Filipeni 4 v. 7) adecă ea nu poate fi tălmăcită în cuvinte.

În sufletul stăpânit de *pacea lui Hristos* încetează: ura, mânia, mândria, dușmănia, vorbirea de rău, bănuiala, cearta, răzbunarea, și se așterne pacea cu aproapele, iar din inimă răsar „*roadele Duhului*” care sunt: „*dragostea, bucuria, îndelunga răbdare, bunătatea, face-rea de bine, credincioșia, blândețea, înfrânarea*” (Gal. 5 v. 22-23). Celce are această pace poate spune, cu apostolul Pavel: „*Cu toată*

întristarea mea sunt covârșit de bucurie” (II Cor. 7 v. 4).

Un astfel de om nu numai că este purtător de pace, dar după pilda Fiului lui Dumnezeu, devine și făcător de pace între alții. Dacă Mântuitorul Hristos, ca unul care a venit ca să aducă: „*Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace și între oameni bunăvoie*”, este numit cu drept cuvânt *Împăratul păcii*, atunci și numele de *creștin* înseamnă „*om al păcii*” („*căci Dumnezeu ne-a chemat spre pace*” (I. Cor. 7 v. 15).

Iubiții mei fii sufletești,

Sf. Ioan Gură de aur și-a pus întrebarea: Oare pentruce Mântuitorul, arătându-se ucenicilor în ziua Invierii Sale, li-a rostit de două ori: „*Pace vouă!*”? Tot acest sfânt Părinte răspunde astfel: „Pentruca să avem pace deplină în noi, pacea trebuie instăpânită în amândouă puterile noastre sufletești, atât în *minte* cât și în *inimă*. Pacea inimii nu poate fi statornică dacă nu-i premerge pacea minții; iar pacea minții nu poate fi deplină dacă nu e urmată de pacea inimii. Trebuie să alinăm neliniștea minții, care este mânăta mereu să caute adevărul, și să alungăm din inimă frica și desnădejdea, cele două pricini de turburare ale ei”.

Pacea minții o dobândim atunci, când supunem mintea noastră credinței, pentrucă „*credința este adevărarea celor nădăjduite, dovada lucrurilor celor nevăzute*”. (Evrei 11 v. 1). Acesta este înțelesul cuvintelor Mântuitorului: „*Fericiți cei ce n'au văzut și au crezut*” (Ioan 20 v. 29). Câtă vreme mintea lui Toma era frământată de necredință ea nu putea avea pace. Îndată ce a crezut, furtuna minții lui s'a alinat

Mihail Roșu:

Din „Vistierie sufletească dela lume adunată”

Note și reproduceri de *prof. Ed. I. Găvănescu*

În a doua jumătate a veacului al XVIII-lea și la începutul celui următor a trăit dascălul Mihail Roșu, fiul genial al țărânului iobag Martin Roșu din Jădanii Timiș-Torontalului.

Inzestrat cu o excepțională putere de asimilare, știind șase limbi, Mihail Roșu a fost, fără îndoială, una dintre cele mai puternice personalități românești, eșită din lumea vieții și de largă rezonanță sufletească a satelor bănățene.

Cu toate că de numele acestui mare dascăl stau legate cele dintâi începuturi ale învățământului nostru românesc din Banat și, în deosebi religios, toluși în-ținsa operă de învățături moralizatoare, pe care el o

redactase pe încet în satul retragerii sale, Jădanii — nu s'a bucurat nici până astăzi de lumina tiparului.

Căci regimul politic de atunci al împărăției austriace nu îngăduia unui fiu de iobag să fie un scriitor, iar Românii erau abea la începutul trezirii lor naționale. De aceea Fabulele, atribuite astăzi lui Dimitrie Cichindeal fiindcă au fost publicate sub numele lui, la Buda, în 1814, au fost în primul rând opera lui Mihail Roșu, care știa mai multă carte sârbească decât elevul său, Cichindeal. Se știe, că Fabulele au fost traduse după Dositei Obradović. Dar Vincențiu Babeș, născut dintr'o comună apropiată cu Jădanii, știa — dela părinții săi, poate și dela unchiu-său Mitru Babeș, bun prieten cu dascălul Mihail Roșu — că „*Moșu Mihail*” „colaborase”, cel puțin, cu elevul său Cichindeal la acele „*Filosoficești și politicești, prin Fabule, moralnice învățături*”, pe care un fiu de iobag, ca cel din Jădanii nu avea îngăduință dela cenzură să le publice pe numele său.

Dar lucrarea de mai mare proporții a lui Mihail Roșu rămâne această „*Vistierie sufletească dela lume*

Pacea inimii este statornică numai atunci, când voința noastră petrece în supunere față de legea lui Dumnezeu, precum zice Psalmistul: „*Fericiți cei fără de prihană în cale, cari umblă în legea Domnului*” (Ps. 118 v. 1) și: „*Pacea multă este celor ce iubesc legea Ta, și nu este lor sminteală*”. (Ps. 118 v. 165)

Să nu credeți că mintea omenească, lăsată în voia ei, ar putea găsi vre odată liniștea deplină, sau că inima noastră ar putea să fie liniștită câtă vreme noi trăim în nesupunere față de legea lui Dumnezeu. Pe cel nelegiuit Dumnezeu îl lasă în voia lui, dar îi ia pacea sufletească. Pacea aparentă, în care se găsește cel păcătos este o stare mai grozavă decât însuși păcatul, fiindcă păcătosul este lăsat pradă patimilor sale și aceasta este un început al pedepsei celei veșnice. „*Nu este bucurie celor necurați — a zis Domnul Dumnezeu*” (Isaia 57 v. 21) și: „*Cine s'a împotrivit lui Dumnezeu și a avut pace?*” exclamă dreptul Iov. (Iov 9 v. 4).

Fericitul Augustin zice: „Dumnezeu este focarul inimii noastre și e cu neputință ca inima să aibă pace decât atunci, când este în unire cu Dumnezeu. Această unire se face însă numai prin supunerea voinței la legea Lui. Aibă cineva parte de toate măririle lumesti, gustă el toate plăcerile lumii, totuși inima lui va fi neliniștită, pentru că împotrivindu-se legii lui Dumnezeu, ea iese din făgașul ei”. Atunci însă, când ne supunem la legea lui Dumnezeu, supunerea aceasta alungă dela noi patimile și atunci nimic nu mai turbură sufletul nostru. Toate se supun celui ce însuși se supune lui Dumnezeu.

Un creștin, care socotea, că nimeni nu poate ști mai dinainte ce soartă îl așteaptă la judecata de apoi, a întrebat odată pe un sfânt Părinte:

adunată”, o întocmire de mai multe învățături și bune îndrumări creștinești pentru viață, operă ce se adresa în primul rând către lumea satelor, de unde răsărise și autorul și de care se simțea atât de strâns legat.

Visteria sufletească a Dascălului bănățean este însemnată pentru alesul material moralizator și creștinesc ce-l cuprinde; și este de o netăgăduită valoare pentru limba curată, românească, în care a fost redactată la începutul veacului al XIX-lea.

Din partea a doua a acestei lucrări — pe care autorul o sfârșește în „Septembrie 15, 1806, în Jadan”, vom reproduce două învățături.

Cu acest prilej credem că e bine să se știe, că pe ultima filă a acestei părți a li-a se află și iscălitura autorului, adică „*Mihail Roșu*”. El scrisese mai întâi Martinovici, dar acest nume l-a șters, adăugând pe cel de „*Roșu*” — adică „*Roșu*”.

Aceasta ar fi un îndemn ca, în literatura noastră, numele dascălului bănățean să se fixeze la acela pe care el l-a voit la urmă, adică de Mihail Roșu. Se știe

„De unde pot eu ști încă de pe acum dacă viața mea se îndreaptă spre raiu sau spre iad?” „E foarte ușor — a răspuns sfântul părinte — fiindcă Dumnezeu nu-ți ascunde judecata Sa. Intreabă-ți inima! Dacă ai pacea lui Hristos într'însa, atunci tu ai început să guști fericirea raiului încă aici pe pământ. Iar dacă inima ta e turburată de neliniște, cunoaște că te-ai abătut din calea raiului”. Fericitul Augustin, cunoscând bine această stare sufletească, exclamă: „Ne-ai creat pentru Tine, Doamne, și neliniștită este inima noastră până ce nu se va odihni întru Tine!”.

Dacă vă mai lipsește ceva din pacea sufletului, e o dovadă că vă mai lipsește ceva din supunerea față de legea lui Dumnezeu. Impliniți și această lipsă! „*Luăți jugul meu asupra voastră — zice Mântuitorul — și învățați dela mine, că sunt blând și smerit cu inima, și veți găsi odihnă sufletelor voastre*”. (Matei 11 v. 29).

Fiindcă pacea nu se găsește în lume și în cele trecătoare, să nu ne ostenim a o căuta aici. S'o căutăm acolo unde ea se găsește, la Dumnezeu. Iar singurul mijloc de a o dobândi este: supunerea la legea lui Hristos. „*Și câți vor umbla după dreptarul acesta, pace și milă asupra lor*”, (Gal. 6 v. 16), pentru că „Nu intră în moștenirea Tatălui ceresc acela, care nu duce cu sine din aceasta lume dovada păcii” (Fer. Augustin).

Pacea lumii numai atunci va fi statornică, dacă ea se va întemeia pe pacea lui Hristos sălășluită în toate inimile, fiindcă „*din inima omului purced gândurile cele rele și omorurile*” (Matei 15 v. 19). Războaiele din afară vor înceta numai atunci când fiarele din om, patimile rele, vor fi și ele ferecate în împărăția păcii lui Hristos Domnul. Pentru acest lucru se

că sârbescul Martinovici, — fiul lui Martin — l-a fost impus lui Roșu de episcopul sârb Vichente Ioanovici-Vidac, atunci când se începuse lupta de afirmare românească contra Sârbilor, în Banat.

Numele de *Roșu* și nu de Martinovici, la care se oprește dascălul bănățean, dovedește că în sufletul său se definise limpede rosturile deosebite ale Neamului, de care se simțea legat prin nașterea sa. E vorba, dar, de o conștiință românească.

Cu nădejdea că, începând publicarea unor părți din „*Visteria sufletească*” a lui Mihail Roșu, noi vom avea concursul necesar pentru tipărirea integrală a acestei opere moralizatoare, reproducem mai jos două învățături, potrivite și zilelor de astăzi:

34.

Lepădarea de Hristos

Oamenii numai aceea socotesc a fi lepădarea de Hristos, când Creștinul cu gura și cu cuvântul să lea-padă de Hristos și înainte aceasta iaste lepădare de

străduiește Biserica lui Hristos și fiecare praznic al Învierii Lui este o nouă revărsare de pace asupra lumii. E atâta lumină și bucurie ce-rească în praznicul Învierii Domnului. Dar, dacă din lumina Învierii Domnului nici măcar o rază nu ne-a luminat gândul și dacă din mormântul Lui deschis nici un fior de bucurie n'a străbătut în inima noastră, atunci nici pacea lui Hristos nu și-a arătat fața deasupra noastră.

Iubiții mei fii suflați,

Acum, când se împlinesc 20 de ani, de când neamul românesc se află întrunit în aceeași țară, binecuvântată de Dumnezeu cu toate bogățiile, și când mulțumită înțelepciunii Majestății Sale Regelui prin noua Constituție țara este chemată la o viață nouă, de muncă cinstită, lipsită de ură și gâlceavă între frați, Noi socotim că la temelia acestei vieți noi trebuie să așezăm *pacea lui Hristos*. Să ne câștigăm fiecare această pace, s'o înstăpânim în viața noastră : individuală, familiară, socială și cetățenească. Să întemeiem România nouă pe această temelie nebiruită, a păcii lui Iisus Hristos.

Țara și poporul nostru nu pot avea un alt titlu mai de cinste între neamurile lumii, decât acela de a fi nu numai iubitoare, dar și purtătoare de Hristos în lume. Numărul cel mare de biserici noi și renovate, ce împânzesc într'una cuprinsul țării, e o dovadă, că suntem un popor însetat după legea lui Hristos, singură mântuitoare. La această înfățișare din afară se cere să adăugăm tot mai mult și desăvârșirea lăuntrică a vieții noastre creștinești. Să împodobim țara nu numai cu biserici noi, ci și cu virtuți și moravuri creștinești. Că-

sătoriile lipsite de binecuvântarea lui Dumnezeu, — și ca urmare a acestora mulțimea de copii nelegiuți, — neîmplinirea datorințelor creștinești și nepăsarea față de cele sfinte, ușurința de a schimba legea strămoșească într'un moment de supărare, toleranța față de ceice sapă la temelia sufletului nostru românesc prin învățături otrăvitoare, — ca totatătea pricini pentru care pacea lui Hristos nu este încă stăpână în viața noastră de obște — vor trebui să dispară cât mai curând. Nu este de ajuns ca legea lui Iisus Hristos să stea la temelia constituției țării, ci ea să fie temelia și a vieții, a gândirii și a făptuirii fiecărui fiu al neamului.

Atunci când toate popoarele se înarmează pentru a păstra pacea, fiii neamului nostru să-și înarmeze și sufletul cu arma cea mai nebiruită, a păcii lăuntrice. Fără împlinirea legii lui Hristos nu este pace, căci „*Hristos este pacea noastră*” (Efes. 2 v. 14); iar pacea lumii este în primejdie când nu stăm în comunitate de viață cu Hristos.

Drept aceea, iubiții mei „*căutați desăvârșirea, mângăiați vă, fiți uniți în cuget, trăiți în pace și Dumnezeul dragostei și al păcii va fi cu voi*”. (II. Cor. 13 v. 11).

Binecuvântarea Domnului peste voi, cu darul și cu iubirea Lui de oameni, acum și pururea și în vecii vecilor ! Amin.

Dat în reședința Noastră episcopescă din Arad, la praznicul Învierii Domnului din anul Mântuirii 1938.

Al vostru părinte suflaț :
† *Andrei*
Episcop.

Hristos. Și iaste cu adevărat greu și pierzătoriu lucru, căci a se lepăda de Hristos iaste a se lepăda de viață și a să arunca în moartea cea de față.

Însă iaste și altă lepădare de Hristos, aseamenea cu aceea, și aceasta iaste când cineva cu lucrurile ceale reale și fărăde-leage viețuiește, și de această lepădare grăește Apostolul : „Pre Dumnezeu mărturisesc alții, iară de lucrurile Lui să leapădă, urji fiind și neplecați și spre tot lucrul bun nelămuriți”.

Iaste lepădare de Hristos cu limbă, iaste lepădare și cu lucrul. Nu te amăji, creștine, căci ești tu creștin, când nu viețuești tu cu bună creștinătate, ci fără de lege. Că cine nu ascultă porunca, acela nu ascultă pre acel ce au poruncit. Necredincios slugă iaste acela Domnului său, carele l să arată Lui neascultători; ce slugă a lui Hristos iaste acel Creștin, carele pre Hristos nu ascultă ? Că grăește Domnul, „ce mă chemați, Doamne, Doamne și nu faceți ceale ce vă grăesc”. (Luca) ; și iarăși zice ce zice : „Cela ce nu iaste cu Mine, iaste asupra Mea”. (Math. 12).

Că tot creștinul, carele face fărădeleage, acela nu e cu Hristos, acela iaste împotriva lui Hristos.

Acela iaste împotriva lui Hristos, acela s'au lepădat de Hristos, măcar că și zice el, Doamne, Doamne. De curvești tu, Creștine, sau preacurvești, sau într'alt chip spurci trupul și sufletul tău, te leapezi de Hristos. De întinzi mâinile tale la răpirea binelui strein ; de jini mânia și gândești cum ai a strica pre aproapele tău, de Hristos te leapezi.

De amăgești, de înșăli, de viclenești pre aproapele tău, te leapezi de Hristos. De clevețești, de batjocorești și de înfrunzești pre aproapele tău, te leapezi de Hristos. Cu un cuvânt, cu tot lucrul fără-de-leage, împotriva cugetului și din iscodire de fact, te leapezi de Hristos. Și, de atâtea ori slujind palmilor după poște, jertfești ca unui idol, de câte ori îi ascuți pre el.

Leapădă-te de poșta care te silește la lucrul cel rău și ascultă pre Hristos și nu te vei lepăda de Dânsul. De idolii cel de aur, de argint, de aramă, de lemn, ușor te poți păzi ; însă de acela care sânt în lăuntru

Mugurii de Paști*)

de (†) Gh. Bogdan Dulca.

În socotelele săbătorului mare, al uniilor în timpul episcopului Ioan Pataki, dela Blaj, la anul 1725 s'a decis canonul lor : „Afiându-se unii, ca aceia, cari în loc de Paști iau de mănâncă mugur, sau alte ierbi și se lapadă de obiceiul și de porunca bisericii, de aceea se lapadă și besereca, oare până când nu se vor pocăi și nu se vor întoarce cu umilință și cu ascultare către beserecă”.

P. Maior credea că această deprindere era o „rămășiță de cuminecătură calvinească”. Și totuși, nu. Căci el continuă : „În locul acesteia unii, mai vărtos păstori dela munte, cărora le iaste cu mare greutate să vină la beserică, aflară că în loc de paști să mănânce muguri” Semnificativ : Mai vărtos păstori dela munte mâncau muguri. Dar și jăranii, la șes, ceea ce P. Maior comunică așa : „Aorea și din cei dela sate câte unul, carele avea mânia asupra preotului, decât să meargă la biserică a lua paști, mai bucuos, cu îndărătnicie, mergea la pădure, să mănânce muguri”.

Mergera ; nu (mai) merge, scrie P. Maior.

Ceea ce la 1725 va fi fost fenomen masiv, foarte evident, căci Românii mâncau și alte ierbi, nu numai muguri, pela 1813 nu se mai zăria ; dar între acești ani — în cei vre-o 88 de ani — unii jărani tot mai mergeau (încă) la pădure, la muguri.

Explicarea lui Maior : mugurii, ca rest din cuminecătura calvină, să fie oare suficientă ?

Mugurii de paști i-au perpetuat vrăjbele, luptele religioase, cari'n Ardeal au fost de-o grozavă sălbăticiie, acum foarte bine cunoscută dintr'o escelentă scriere a colegu'ui universitar Silviu Dragomir : I toria desrobirei religioase a Românilor din Ardeal în secolul XVIII. Deci de-aici completăm știrile.

În anul 1744 ortodoxii, cari nu voiau să se cuminece 'n bisericii unite, se împărtășeau „în loc de euharistie cu mugurii și fructele pomilor, iar în loc de sfântul mir întrebuițau mierea sau altceva”. (S. Dragomir, vol. I. p. 147).

În anul 1745 Rășinării se împărtășiră „în loc de paști cu muguri de stejar” ; și la biserică unită nu se duseră. (Pagina 156).

nostru, adecă în inimile noastre, foarte a muncă. „Căci care sânt a lui Hristos, trupul ș'au răstignit cu patimile și cu poftetele”. (Galat. 5).

Așa dară, cum urmează, nu sânt ai lui Hristos cei ce nu-și răstignesc trupul cu poftetele și cu patimile. Iară de nu sânt a lui Hristos, așa dară prejudecă tu, ce sânt ei înaintea lui Dumnezeu ? Cum le va fi rugăciune a or și jertva ?

O, câți Creștini mincinoși, câți supți numele creștinății, închinători de idoli să ascund ! Tot pomul din roada lui să cunoaște și Creștinul din credință și din faptele ceale bune. „Arată-Mi credința ta din lucrurile tale”, așa trebuiește Apostolului dela sine, Creștine ! (Iacov. 2)

Întoarce-te, dară, Creștine și te pocăește și îți omoară trupul tău cu patimile și cu poftetele, ca să fii adevărat Creștin și să ai bună nădejde întru Hristos Iisus.

— Va urma —

*) „Universul”, 16 Aprilie 1933.

Mai târziu un mare tiran, religios (catolic, adică român renegat), comunică Vienei, că preoții schismatici își adunau oamenii în locuri ascunse, unde le făceau servicii și-i împărtășiau cu muguri în loc de sfintele daruri. (Pagina 187).

Împărtășania cu muguri era un efect al bestialei propagande austriace — antiortodoxe. Instrumentele Austriei erau, firește, episcopii dela Blaj. Și totuși, tot ei învinovățeau de așa obiceiuri pe românii, cari căutau cu orice preț — numai libertatea religioasă.

Astfel mugurii de Paști i a combătut ep. P. P. Aron, căruia 'n multe părți i se nălucea „mesteșugirea diavolului”. „Iară pe alții până într'atâta îi orbește și la sine îi trage, asemănându-i dobitoacelor pământului și hrânindu-i cu muguri, ca caprele, în loc de paști, precum proorocul zice.. Cări iarăși, în partea caprelor, de nu se vor pocăi, ocăiacinici (vinovați) la înfricoșatul Divan se vor pune”. (Bunea, biografia lui P. P. Aron, p. 388).

Încă o probă : într'un memoriu al călugărilor S. Caliani, Gr. Maior și G. Pop, deputați la Viena ai clerului transilvani, scris în anul 1748, el au scris „sălbăticia” norodului agitat de lupte confesionale ; în loc de rit popular a introdus superstiții, între care și : Comunicantur cum pane, aqua vel vino intincto, alii cum Bulbis ex arboribus, alii aliis modis. (Bunea, biografia lui Klein, p. 275).

Stupidul episcop P. P. Aron credea (?) că'n mugurii de Paști este — diavolul !

Petru Maior credea, că această cuminecătură era o moștenire din vremea calvinilor.

Aci eu am voit s'aduc numai aminte de un moment interesant din Paștile vechi-ardelenesti ; nu să explic momentul. Totuși explicarea trebuie să fie mai veche : Plantele au în credința poporului, popoarelor, puteri ce se pot comunica omului : de pildă sorcova, înțeleasă, nu este un joc copilăresc, ci o vargă cu puteri magice, care întinerește și înfloreste pe cel bătut : „Ca merii, ca perii” etc. Tot astfel se explică și mugurii : prin ei natura 'ntăria „mai vărtos pe păstorul dela munte”, precum cu ochii săi văzuse Petru Maior : dar apoi și pe românul scoborit la șes, — când altă mântuire nu mai era.

„Ziua Invierii”

de Pr. A. Cuznețov.

„Aceasta este ziua, care a făcut Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa”.

Ps. 117, 23.

Ziua de astăzi este închinată unei bucurii și veselii deosebite pentru noi. Creștinătatea întreagă n'are alta zi, mai aducătoare de bucurie și de voie bună, ca ziua sărbătoarei Invierii Domnului nostru Iisus Hristos. Cu ce dorință o așteptăm ? Cu ce grije — dar grije plăcută — ne pregătim pentru ea ? Cu ce plăcere ne sălutați unii pe alții la venirea ei ? La cuvintele „Hristos a înviat” ne înviorăm și noi. Sufletul nostru par'că se renaște, iar inima se umple de sfânta bucurie pentru Cel înviat. Da, sărbătoarea aceasta nici nu poate fi, de cât ziua a bucuriei și veseliei.

Oare, aceeaș bucurie de astăzi se sălășluește și în sufletul aceluia, care nici în decursul celor șapte săptămâni ale Postului celui mare, nu s'a apropiat

de scaunul Mărturisirii? A cărui inimă nu s'a îndulcit din potirul cu sfântul Trup și Sânge al Răscum-părătorului nostru?

Se pare, că n'are de ce să se bucure cel cu inima învârtosată, plină de păcate. Hristos a înviat, dar El n'a înviat în sufletul împlietrit al aceluia. Hristos, prin iubirea Sa, a dărâmat împărăția întunerecului și a robiei; dar cel stăpânit de păcate a rămas și pe mai departe în robia diavolească. Hristos a nîmicit puterea iadului; dar acela care nu și-a curățit sufletul prin Taina Mărturisirii, acela nu va scăpa de muncile iadului. Hristos cu moartea pe moarte a călcat; dar cel care n'a fost cuprins de căință, stă sub amenințarea morții vecinice.

Oh, fratele nostru, de ce n'al deschis larg inima și sufletul tău înaintea mijlocitorului în Sfânta Taloă a Mărturisirii?

Tuturora, ziua de azi îl este sărbătoare a sărbătorilor; numai pentru tine nu. Toți, astăzi se bucură; se veselesc oamenii, și sfinții Ingeri împreună cântă imnul triumfal al Celui înviat. Numai tu n'al de ce să te bucuri, n'ai cu cine să te veselești. În zadar te-ai împodobit cu haine scumpe; în zadar ți-ai înfrumusețat trupul cu podoabe felurite. Nu vei simți adevărata bucurie, pentru că sufletul tău e lipsit de podoabe; e murdărit de păcate; nu e spălat cu lacrimi amare; nu e curățit în baia pocăinței. Ai pregătit pentru ziua de azi și o masă bogată, dar totuși rămâi nesăturat, pentru că sufletul tău e flămând: nu l'ai hrănit cu cuvântul lui Dumnezeu, nici cu Trupul nici cu Sângele lui Hristos. Ori și unde îți îndrepti pașii, nu vei avea deplină bucurie astăzi, pentru că aici vei întâlni pe cel sărac, cărui l'ai refuzat ajutorul tău; dincolo vei întâlni pe văduva sau orfanul nedreptățit de tine. La fiecare pas al tău vei întâlni pe cel obidiți, înșelați, persecutați, batjocoriți, clevețiți și chiar desonorați de tine.

Dar în această mare zi a bucuriei, de ce să ne liniștim sufletul păcătosului? Și așa el nenorocit nici astăzi nu e liniștit.

Nu; fi! pe pace, suflete nefericit! Ești sărac la fapte bune; dar Dumnezeu e prea bogat cu dragostea și îndurarea sa față de toți cei păcătoși. Fii liniștit! Ușa pocăinței nu e închisă nici pentru tine, iar prin ea poți să intri, măcar d'acum încolo, în deplină bucurie, de învierea Domnului!

Oftează din adâncul sufletului tău; plângi către Tatăl nostru cel Cereșc, pentru păcatele tale. Astăzi, și așa, unii plâng de bucurie, iar tu plângi ca să te înveselești. Lacrimile tale de pocăință se prefac în eucurie, pentru că atunci vei simți dulceața lor. Oftează și plângi astăzi și vei avea cu adevărat sărbătoarea învierii. Vei simți în tine pe Hristos cel înviat; te vei elibera din robia satanei, de osândă vecinică; și și sfinții Ingeri se vor bucura în cer pentru tine.

Da, sfinții Ingeri se vor bucura, când vor auzi oftatul tău pentru păcate, când vor vedea lacrimile tale de pocăință.

Astfel, nimeni dintre noi, astăzi, nu trebuie să fie descurajat, pentru că ușile bucuriei sunt deschise pentru toți; unora, prin bunătatea la care au ajuns; altora prin nădejdea lor de îndreptare.

Intrați, deci, fără șovăire, la masa bucuriei Domnului. Râul bucuriei curge, pentru toți, nelncetat: luați și beți fără frică.

Cu inima înviorată prin bucuria deobște de astăzi să ne îmbrățișem. Pe cel ce ne urăște, să-l ier-

tăm pentru Cel înviat. Și vom cânta cu gura și cu inima: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dărându-le!

Giulgiul Domnului nostru Iisus Hristos

Învieerea Domnului este organic legată de sfintele și mântuitoarele Sale Patimi, suferite pentru a noastră mântuire. Iar despre sfintele Sale Patimi mărturisește, în chip vădit, în fața multor necredincioși de totdeauna, drept mărturie a acelor Patimi — sfântul giulgiu în care a fost învăluit, de îngropare, Trupul Domnului.

Vom da prilej cititorilor noștri să afle astăzi câte ceva ce nu știm să se fi publicat în aceste coloane, despre sfântul giulgiu al Domnului, cunoscut sub numirea „santa Sindone la Torino“.

Reproducem, mai întâi, cece scrisese o femeie, *Zoe Gârbea-Tomellini**) acum câțiva ani, când acest sfânt giulgiu fusese expus, spre vedere publică.

Toate ziarele anunță**) 50 la sută rabat pe căile ferate pentru a vedea expunerea faimoasei „Santa Sindone“, în capella familiei regale din Torino. Mărturisesc că nu știam despre ce e vorba, dar am luat trenul și m'am dus. Extraordinară e forța credinței în țara asta! Adevărat pelerinaj — din toată Italia și oameni din toate straturile sociale vin — cum se duce lumea la Lourdes, — să vadă minunea.

Santa Sindone este cearceaful, în care a fost înfășurat Mântuitorul nostru Iisus de către Iosif din Arimatea și Nicodim de îndată ce a fost dat jos de pe cruce. Sângele rănilor și uleiurile aromate, au făcut astfel ca pe candida pânză de in să rămână întreaga amprentă a corpului divin, urmele sângerate ale mâinilor străpunse de cue, ale picioarelor martirizate, urma rănei adânci făcute cu sulita în coastă, ca și urmele sângerate ale coroanei de spini.

Corpul Mântuitorului măsoară 1 metru și 77 cm. Cearceaful din pânză de olandă, foarte fină, măsoară 4 m. și 10 și e larg de 1'40. Pe margini, are câteva tivuri colorate, cusute cu mâna de Reginele din casa Savoia, ca să nu se descoase.

Azi se expune pentru a 12 oară de când e în posesia familiei Savola, ca o concluzie, a serbărilor pentru nunta prințului moștenitor Umberto.

În 1578 San Carlo Boromeo s'a dus pe jos, dela Milano la Torino, să venereze sfânta relicvă religioasă: tot astfel Sf. François de Sales și Papa Pius al VII-lea, după ce a scăpat din închisoarea din Fontainebleau, impusă lui de Napoleon.

Relicva este autentică.

Se zice că este cea mai autentică dintre sacrele relicve.

Când Romanii au asediat Ierusalimul, creștinii s'au refugiat, purtând cu ei cele câteva cearceafuri țesute de femeile cari adorau pe Iisus, ca să le scape de năvălirea păgânilor! Iar când împăratul Constantin dete pacea Bisericii și nu mai fu nici o amenințare de profanațiuni, sfintele cearceafuri, păstrate cu jertfe

*) Ziarul „Viitorul“ din 30 Mai 1931.

**) Era în 1931.

mari și cu mari sacrificii, fură date spre venerare credincioșilor.

Sf. Ioan Damaschin*) scrie, că până în secolul al XI fu ținut în Biserica patriarhală din Ierusalim, când fu dus în procesiune în fața primilor Cruciați, de Godfroid de Bouillon, care salvase Sf. Mormânt din mâna musulmanilor.

În secolul XII cavalerii Ierosolimitani — un ordin religios — ca recunoștință pentru ajutoarele date de un principe din Casa Savoia, Amadeu al III-lea, îi dederă în omagiu *Santa Sindone*. Dânsul purtă cearceaful Sfânt la Cipru, unde domnea și unde muri în anul 1158.

De teamă să nu cadă iar în mâna păgânilor, un viteaz conte de Charny obținut s'o transporte dela Cipru, dar o jinu aproape o sută de ani, ascunsă în palatul său din Bourgogne. După un crâncen război, sf. relicvă se întoarse iar în familia de Savoia, prin principesa Charlotte, care era ultima moștenitoare a titlului de Regină a Ciprului și a Ierusalimului.

Legende și minunile.

De aici încolo încep legende și minunile. Doi servitori ai castelului din Chambéry — în Savoia — crezând că în prețioasa ladă s'ar fi aflat cine știe ce bijuterii, au furat-o. Dar mare le fu mirarea, când nu găsiră decât un cearceaf imens, plin de pete de sânge și de ulei și cu un chip care seamănă cu Iisus. Ca să nu rămână cu mâna goală, hotărâră totuși să-l împartă pe din două. Dar când vrură să-l taie, unul rămase orb, iar celalalt paralizat de amândouă brațele! Când se auzi minunea, cu toții începură să creadă, iar contele Charny, ca moștenitor de ocazie, trimise oamenii siguri, cu mulți cai, ca să răpească lada. Dar nici un cal nu se mișcă din loc, deși bătuți până la sânge. Papa Paolo al III-lea (Alexandru Farnese) în fața acestei minuni dete voie să se facă o Capelă în care să fie venerat, în public, sf. relicvă. Margareta de Austria, soția principelui de Savoia, o puse într-o ladă de argint, cizelată, cu aur. Dar izbucni un incendiu: argintul se topi de pe lada aprinsă, și Sf. Cearceaf rămase neatins, dar afumat numai în 12 puncte, câte au fost rănile Mântuitorului.

Mărturisiri științifice.

Ceace însă este mai minunat e că, acum 30 de ani, ilustrul biolog francez Yves Delage, cerând voie regelui Italiei, a fotografiat sf. Sindone; și chipul Mântuitorului a apărut pe amândouă părțile, nu ca negativă, ci ca pozitivă a fotografiei. Studiile sale științifice au durat doi ani și a stabilit, că nici un trup nu e posibil și că probabil trupul *cald* și *torturat*, deabia înfășurat în cearceaful îmbibat de uleiuri aromatice, ar fi putut să absoarbă exalațiunile amoniacale, pe măsură ce ajungea la rigiditatea cadaverică. Dar minunea figurei, cu ochii închiși, cu coroana de spini pe frunte, nu se poate explica, decât cu voința divină, de a lăsa oamenilor adevărata înfățișare, pe care a avut-o Fiul lui Dumnezeu în scurta Sa trecere pe pământ, pentru mântuirea sufletelor noastre!

Alături de Capela Regală, pincipele Umberto și cu principesa Marie José, cari au venit pe jos dela palat la biserică, se află o expoziție cu toate documentele cari se referă la Santa Sindone. Azi a avut loc pelerinajul „Cavalerilor Sf. Mormânt”, în splendida uniformă de cruciați, și tot azi o femeie de 62 de ani,

*) Poate, altcineva! Red.

paralizată de amândouă picioarele, care se ruga în Capelă, s'a ridicat și a coborât singură scările, vindecată.

Până aci grăește informatoarea, doamna Gârbea — Tomellini.

Cu acest prilej vom putea adăoga și alte informații, date în numele științei, cu ajutorul fotografierii, căreia a fost supus sfântul giulgiu.

Și până atunci, cititorii noștri, cari vor fi având buna revistă religioasă „Fântâna Darurilor”, pot deschide la paginile 273-278, din 1933 unde vor găsi lămuririle unui fotograf de profesiune, român, și reproducții de pe icoana, imprimată în sf. giulgiu, a Mântuitorului în viață din morți.

Necredința vremurilor noastre, deci, își primește, mereu, dovezi pipăibile de combatere. Căci, într'adevăr:

— A trăit, a pălinit și a învia Domnul cel Răstignit pentru păcatele noastre. Și ni-a dat și nouă un semn și-o garanție, prin Invierea Sa, că și noi, după ce vom fi murit, vom învia, la Judecata cea de apoi.

Lumina sfânta dela Ierusalim*)

de I. Gr. Oprîșanu.

„Sfânta lumină” este încă, pentru mulți din cei ce se numesc creștini, o legendă ori o închipuire năsococită de Patriarhii dela Ierusalim. Nu-i de mirare deci, că acești frați în Hristos, văd în solemnitatea dela Sfântul Mormânt¹⁾ o paradă frumoasă și atât.

Domnul m'a învrednicit, anul acesta, să asist chiar în sfântul altar al Bisericii ortodoxe, când a venit sfânta lumină. Fiindcă „noi nu putem să nu vorbim despre ce-am văzut și auzit” (Faptele Apostolilor) 4,20) voi spune ce-au înregistrat ochii și urechile mele cu acest prilej.

Biserica Sfântului Mormânt este, în săptămâna mare, și în special în ultimele trei zile, o mare de capete. Cine n'a văzut pe urlașele coridoare creștini din cele mai depărtate colțuri ale pământului, mame cu prunci la sân așteptând, pe lespezile reci de o săptămână, lumina învierii, bătrâni cu plete albe, veniți pe jos luni de zile, pentru a avea părtășie la acest eveniment de unică frumusețe, nu-și poate închipui ce este „sfânta lumină”.

Al impresia unui urlaș stup de albine. Peste zece mil de oameni — albi și negri — se îngrămădesc la vatra ortodoxiei, cu mănunchiul de lumânări.²⁾ În șoaptă de ar grai unul către altul sub bolțile acestea pline de ecou, și încă răsunetul ar fi ca al unui rotu se se înalță în cupole. Dar lucrul se complică, spre orele 12 ziua, cu un alai sgomotos, de o sălbătăcie care tulbură tot ce se poate cugeta despre pietate, reculegere și meditare, mai ales când e vorba de Biserica Bisericilor. Arabii intră într'un nesfârșit convolu, cu strigăte asurzitoare. În graiul lor, ei spun: Domnul ne-a trimis nouă lumină. E o sărbătoare a

*) Din „Fântâna Darurilor”, 1932, pag. 166-9.

1) Sărbătoarea Sfintei lumini, are loc Sâmbătă la amiază, când Domnul „a pogorât în trup la cei de jos”. Slujba învierii, ca și la noi, se oficiază la miezul nopții.

2) În practica tradițională a silei acesteia este ca fiecare credincios să vină cu un mănunchiu de lumânări. În acest mănunchiu sunt 33 de bucăți, după numărul anilor Mântuitorului.

bucuriei, în felul cum o înțeleg ei¹⁾.

După ce conținește strigarea aceasta, Patriarhul intră în Sfântul Mormânt și pecetluște lespeda de marmoră cu ceară curată de albine. Doi arhierii ai altor confesiuni merg și controlează faptul amintitor al pecetluirii mormântului de către „preoții cei mai de seamă și farisei” (Matei 27). Din nou intră Patriarhul și se roagă în locul în care Iisus a stat, pentru noi, în „mormântul cel nou” al lui Iosif din Arimateia. Sunt de față și arhierii, cari controlează să nu fie chibrit și nici altceva de aprins. Unul din ei întinde Patriarhului o bucată de vată curată. Șeful Bisericii șterge cu ea sudorile ca de sânge de pe pecetile mormântului. Când este voia Domnului, prin cupola sfântului mormânt *coboară de sus*²⁾ sfânta lumină, cu șgomot, și vata din mâna Patriarhului se aprinde dela sine. În chiar clipa asta, aș putea spune automat, clopotul Bisericii dă de veste Ierusalimului evenimentul sacru. Patriarhul pune vata aprinsă într-o torță³⁾ — lumina asta nu frige — și o împarte, întâi dând arhierelui vicar, apoi celor doi arhierii de alte confesiuni, care au tocmai rolul de a controla dacă se petrece ceva din ordinea firească a lucrurilor. Șeful Bisericii ortodoxe primește direct de sus aceasta lumină și torța care luminează fără să ardă, zboară aerian, din mână în mână până la arhierul din Sfântul altar, lumânările credincioșilor aprinzându-se prin plecare. În câteva secunde Biserica întreagă, cu mil de oameni⁴⁾, este o mare de lumină, o vâlvătaie de sub strălucirea căreia te cutremură gândul nopții dela Costești. Cred că în orice altă biserică din lume s'ar petrece ceva ce mi-a fost dat să văd în Biserica Sfântului Mormânt, — s'ar aprinde oamenii și vestimintele. Nimeni nu se poate clinti din loc și feștilele celor 33 de lumânări la cele peste 10 mil de oameni... fac aproape o singură lumină împreună, o pânză de flacără de jos și până la clopotniță. Ai crede că totul se va mistui. *Dar nimic și nimeni și niciodată nu s'a aprins.* În asta stă taina cea mai presus de pușintica noastră înțelegere. Lumina din torță nu valăamă dacă pul mână. Nici când se transmite direct la luminare, ci numai când o lumânare o comunică alteia. Creștinii duc lumina sacră pe la casele lor. Unii au putut s-o ducă până la țara lor, pe vapor, în felinare speciale⁵⁾. Lumânările cari s'an aprins din sfânta lumină sunt păstrate cu mare atenție și se aprind în ceasuri de primejdie.

Procesiunea cu torța luminel sacre și a luminilor cari se aprind aproape aerian din „lumină adevărată” este măreață. Taina coborârele de sus a acestei lumini și transmiterea ei la mil și mil de oameni în

¹⁾ O măicuță bătrână, de prin părțile românești, mi aduce aminte de cuvântul Scripturilor: Toată sofaarea să laude pe Domnul, Arabii așa înțeleg să laude pe Domnul, Principatul e că tot ce fac, fac din inimă curată.

²⁾ Un tovarăș de pelerinagiu, având loc lângă cel mai apropiat stâlp de Sf. Mormânt, a văzut când a coborât de Sus prin cupolă, lumina sacră. O maică a văzut-o din afara Bisericii fiind... și a avut confirmarea instantanee prin glasul clopotului.

³⁾ Și strigă: „*Veniți de luați lumină*”.

⁴⁾ În ziua aceasta ou mai tocurile de jos, din străini, și din Sfântul altar sunt fixite de norod, ci și galeriile laterale și arcadele ce duc la clopotniță și la calvar.

⁵⁾ Anul trecut au adus Sfânta lumină în Țara maicele dela Mănăstirea Țigănești.

câteva ci pe ca dintr'un fulger, amintește licoana venirii a doua a dreptului Judecător. Lumina fulgerului Său pe Nourii cerului nu va arde pe nimeni din cei căli îl așteaptă cu sfântă iubire.

De îndată ce Patriarhul împarte sfânta lumină e dus de popor pe sus. Toți vor să se atîngă de halna Sa. El pare a spune tuturor: „Ce vă ulțați cu ochii țintă la noi, ca și cum prin puterea noastră sau prin cucernicia noastră am fi făcut minunea aceasta?” (Fap. Apostolilor 3, 12).

Dar nu numai minunea aceasta a coborârii sfintei lumini de Sus peste piatra Sfântului Mormânt este de păstrat în taina inimii. Ci și faptul că nici unei confesiuni nu-i este dat harul acesta special de a primi lumina sacră, fără numai Biserica ortodoxă, ca un semn din cer că ea este adevărata Biserică.

Romano-catolicii nu se bucură de acest privilegiu. Iar Armenii cerând, nu cu mulți ani în urmă, favoarea de a împărtăși ei sfânta lumină, au primit un semn unic din partea lui Dumnezeu, că nu sunt plăcuți Lui.

Patriarhul nostru, bucurat, a dat rând arhierului armean. Acesta a intrat la sfântul mormânt și s'a rugat așteptând fericita clipă. Patriarhul a rămas la ușa din afară a Capelei. Ceasuri întregi au așteptat credincioșii. Lumina sfântă nu cobora. La un moment dat a venit ca un fulger în sfântul mormânt, a frânt în două stâlpul dela ușe, a leșit și s'a oprit în loc unde aștepta patriarhul nostru, care a primit-o în mână și a împărtășit-o poporului. Acest stâlp fulger de lumina sfântă stă și azi măturte la intrarea Bisericii Sfântului Mormânt.

Este reeditarea cunoscutel dispute dintre arieni și Sfântul Vasile cel Mare, când Domnul printr'un fulger a deschis ușile înclinate ale Bisericii, în urma rugăclunii dreptilor credincioși.

Multe din cele văzute la Ierusalim sunt hărăzite să nu fie uitate decât pe marginea mormântului. Dar sfânta lumină, nici în mormânt nu poate fi uitată.

Veniți spre Emaus!

de Pr. Gh. Perva

„Cine ne va prăvăli piatra...?”
(Mrc. 16,3)

Piatra, slânca, sunt ceva despre care nu poți spune ceace spui despre nisip de pildă; despre praf, despre criniș gingași, ori despre vântul schimbător.

Piatra, e ceva necrușător și statornic.

Piatra din „capul unghiului”. Piatra „de la ușa gropnișii”. Acea, de care vor fi izbiți „pruncii ficelii Babilonului”; ori, care ar trebui legată de gâtul celorce „sîntesc pe cei mici”. Slânca pe care-și „zidește înțeleptul case”. Piatra seacă, pe care se „veștejește sămânța” încolțită.

Mormântul Domnului, e de piatră și nu de lut, ca mai bine să se invedereze prinsoarea și robirea Lui; și, poate, ca să fe unora „piatră de policornire”.

Ce și-or fi zis oamenii? — Dacă o „casă zidită pe slâncă” înfruntă veșnicia, de bunăseama, că și mormântul Arimateianului, săpat în slâncă, va trebui să fie sălaş pe veci al trupului coborât de pe cruce.

Piatra de pe mormântul Domnului, înseamnă: moarte, păcate; dar mai ales, *policornire omenească*, necredința noastră.

Cât de neîndurată era piatra de pe ușa gropniții Domnului, tot pe atât de împovărătoare l-a fost sminteala, necredința omeniei.

Iată-i, pe ce-i de-atunci. Groparii Iosif și cu Nicodim. Aceștia, deși au auzit că a treia zi va învia, totuși, nu li-ar da prin gând, numai să înjâneze piatra, ci o rostogolesc d'a-binelea.

Apostolii, cari văzuseră înainte cu câteva zile, cum s'a ridicat piatra de pe mormântul lui Lazar, în desnădejdea lor nu fac, nici cât făcu sora lui Moisi, care, ascunsă în păpuris, pândea sicrișul de pe marginea râului

Sârguitoarele minorosițe, nu sunt par'că, mai grabnice spre crezare. Pe drum, în spre mormânt, nu-și șoptesc:

— „Dar de se va fi împlinit proorocia Lui, că a treia zi va învia?!“ ci-și zic:

— „Cine va prăvăli nouă piatra dela ușa gropniții? Și chiar când văd mormântul gol, mai de grabă îl cred „luat“ din mormânt, decât înviat.

Doamne! dar „piatra“ noastră, a celor de azi, cât de greu ți ar apăsa mormântul?

Și cu toată zăbovirea aceasta, cu toată mulțimea de „peceti“ ale necredinții, de pe ușa mormântului, Domnul Hristos a înviat, totuși

Pe drumul Emausului mai ales (după cum, mai târziu, tot pe un drum: al Damascului — spre a lumina pe Saul) face El cunosculă învierea Lui:

— „O, nepricepuților și zăbavnici cu inima..“ (Luc. 24 25). Și după certarea aceasta și alte semne, cei doi Apostoli — cari intrădevăr, erau zăbavnici, de îndurerați ce erau pentru pierderea Lui — și-au deschis ochii, au cunoscut că este El și și-au z'is: „Oare, nu ardea în noi inima noastră, când ne vorbea pe cale..?“ (Luc. 24,32) — Uite ce minune îl credeam mort pe veci. Ne credeam predați singurății și noi mergeam alătura de El, fără ca să știm! — Cum am putut fi așa de îngreunași și de „nepricepuți“? — *Cum ne-am putut lăsa așa de copleșiți, de-o înfrustare, care n-avea nici un temei?!*

Fii binecuvântată certare a „zăbovei“ de pe drumul Emausului!

Fii prea mărită ziua a învierii! Tu ne'nvești, că Dumnezeu nu poate fi ținut în „mormânt“, sub „obroc“, de necredința noastră.

Ne învești apoi, să nu credem în durerea și înfrustarea care ne îngreunează. Numai ni se pare că suntem singuri și sortiți jugului; în realitate însă, — după cum ne învești — Cel înviat e alătura de noi. Ne'nvești, că durerea de ieri și cea de azi, mâine nu va fi durere; numai dacă o știm privit în față; numai dacă nu suntem „zăbavnici și nepricepuți“.

Desnădejdea, înfrustarea: nu sunt decât o nălucire.

Hai-deți spre Emaus, ca să scăpăm de ea!

Ca să prăznuim: Paștile; să realizăm: *inluminarea noastră, trezirea, desmetlicirea.*

„Ce căutați pe Cel Viu cu cei morți?“

De Pr. Dr. Roman Popa

După memorabilia sfântă Cină din foisorul retras de lângă grădina Getsimani, Domnul nostru Iisus Hristos este prins și dus în fața puternicului Sinedriu iudeesc, unde, pe lângă sentința de moarte prin răs-

fignire pe cruce, îi mai aplică și torturi dejositoare: bătăi, scuipiri, cununa de spini și altele.

Sub Impresia acestor evenimente neașteptate. Apostolii se ascund care unde poate. Numai Petru, mai curajos, să țină să-i vadă sfârșitul, dar când era să fie vădit, se lăpădă de Domnul.

Pe deoparte arhieriei, fariseii și cărturarilor iubiau, că să pot scăpa cu un ceas mai de vreme de muștrările Mântuitorului. De altă parte poporul de rând, obișnuit cu jertfe sângeroase și execuții de acest soi, considera totul ca un simplu accident din viața de toate zilele.

În aceste împrejurări de o importanță covârșitoare pentru mântuirea noastră sufletească, femeile manifestă mai mult curaj. Prezente la învierea lui Lazar, asistă la intrarea în Ierusalim, deasemenea l-l însoțesc, tânguindu-se și plângând, pe drumul suferinței, până la punerea în mormânt. Cuvloasa Veronica șterge fața blândă a Mântuitorului cu năframa sa, pe care rămâne imprimat, pentru generațiile viitoare, figura Domnului nostru Iisus Hristos.

În ziua cea dintâi a săptămânii, Duminică des de dimineață, un grup de femei orberând pe cărările dosnice ale orașului, grăbesc spre mormântul lui Hristos. Poartă cu ele diferite miruri și arome, să ungă trupul lui Iisus.

În zorile acelei d'mineți timpurii, numai suspinele adânci ale femeilor mai tulburav, din când în când, liniștea și împrejurimea. „Cine ne va prăvăli piatra de pe ușa mormântului?“ — era grija lor și se întrebau cu sufletul plin de tristețe.

La groapă, două figuri bărbătești, în vesminte albe, le întâmpină cu o voce blândă! „Ce căutați pe Cel Viu cu cei morți? Nu este aici, ci S'a sculat“..

Ce se întâmplase?

În timpul când femeile grăbeau spre mormânt, Hristos Fiul lui Dumnezeu cu mare putere se ridică din groapă, plin de dar și adevăr, precum soarele se ridică maestos la orizont, radiind lumină și mântuire lumii întregi.

Mormântul, îngust și întunecos, n'a fost în stare să înghitească Lumina și să suprimă Viața.. „Întru Dânsul Viață era, și Viața era lumina oamenilor“..

Deodată înfrustarea întru bucurie s'a schimbat. Femeile se întorc spre oraș, iar în fața lor apare Hristos înviat, strigându-le pe nume și îndrumându-le: să ducă vestea cea bună. Apo toliilor.

Într'un suflet au ajuns în cetate, la Apostoli, vestindu-le marea și înfricoșata minune.

Un dor și o neînște cuprinde și frământă sufletul Apostolilor: să vadă pe bunul lor învățator, pe Inviatul. Se duc la groapă, răscolesc mormântul, unde găsesc numai giulgiurile și năframa în care fusese înfășurat trupul lui Iisus.

Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Se arată, înviat, în aceeași zi de cătră seară, și Apostolilor Săi, adunați într'o casă cu ușile înzăvorâte.

După acest prea însemnat eveniment, *verificător*, din iconomia mântuirii noastre, Apostolii au vestit minunea dela o margine la alta a lumii, învățând lumea să cânte:

„Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând; și celor din mormânturi viață dăruindu-le“.

*) Sf. Ev. Ioan. 1. v. 4.

„La început era Cuvântul..“

De: Proi. *Constantin Rudneanu*

„La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate printr'ânsul s'au făcut; și fără de El nimic nu s'a făcut (din tot) ce s'a făcut. Întru El era viața și viața era lumina oamenilor. Și lumina luminează în întunec și întunericul n'a cu prins o* (Ioan I, 1 5).

Aceste cuvinte din Sfânta Evanghelie a lui Ioan le auzim în fiecare an, în ziua învierii Domnului. Ele ne pun în fața celui mai mare examen de conștiință, ne verifică multiplele cunoștințe ce le-am câștigat în diferite domenii — arătându-ne esența vieții creștine: *Învieria lui Iisus Hristos.*

Primele versete din evanghelia lui Ioan sunt socotite ca cele mai frumoase ce s'au scris vreodată; cu ele se începe intrarea măjestoasă a vieții lui Iisus, în câteva fraze emoționante și dramatice evanghelistul Ioan ne arată, că gloriosul Fiul al Tatălui s'a făcut om, pentruca să ne dea nouă lumina adevărată și mântuirea.

Aici ni se arată natura superioară a Mântuitorului, Fiul lui Dumnezeu, etern, infinit de puternic și infinit de mare, îmbrăcat cu toate atribuțiile Divinității.

Reflexiile episcopului dela Hipon cu privire la aceste cuvinte sublimе, sunt următoarele: „Cei trei evangheliști înaintează pe pământ cu Dumnezeu — Om; ei ne dau puține amănunte asupra divinității lui Iisus; dar sf. evanghelist Ioan se ridică sus, deasupra pământului, deasupra întinderii aerului, și a cerului, deasupra chiar a ostirii îngerești și a puterilor nevăzute și se oprește la acela prin care totul s'a făcut“.

Nimeni până la el n'a vorbit atât de frumos despre persoana Mântuitorului. Întreaga metafizică creștină o găsim în cuvintele lui Ioan. Nu fără temei povestește sf. evanghelist Ioan, că'n timpul Cinei de taină, el stătea aplecat pe pieptul Mântuitorului Iisus Hristos, din care în taină a vorbit taina pe care a adus-o la cunoștința neamurilor, ca să se știe, că Iisus a fost Fiul unic al Tatălui, Cuvântul Tatălui, Etern ca și Acela, care s'a născut, și egal cu Acela care L-a trimis. Iată ce a fost Mântuitorul înainte de întruparea Sa: El n'a pierdut nici una din prerogativele divine, devenit d Om.

Nimeni n'a putut vorbi mai clar despre Divinitatea lui Iisus Hristos, ca tocmai sf. evanghelist Ioan, la începutul Evangheliei sale, — cum a scris de altfel și sf. apostol Pavel, adresându-se credincioșilor lui zeloși, într'un pasagiu tot atât de celebru: „Carele în chipul lui Dumnezeu fiind, nu răpire au socotit a fi el înfocmat ca Dumnezeu; ci s'au deșertat pe sine chip de rob luând, întru asemănarea oamenilor făcându-se; și cu închipuire alinându-se ca omul, s'au smerit pe sine, ascultător făcându-se până la moarte, iar moarte de Cruce. Pentru această și Dumnezeu pre dânsul l-au prea înălțat, și l-au dăruit lui nume, carele este preste tot cum ele; Ca întru numele lui Iisus tot genuchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor de desupt; Și toată limba să mărturisească, că Domn este Iisus Hristos întru slava lui Dumnezeu Tatăl“ (Filipeni 2, 6-11).

Cuvintele acestea, alături de ale lui Ioan, constituie sublima filosofie a lumii creștine. Evanghelia lui Ioan a fost scrisă, „ca să credeți că Iisus este Hris-

tos, Fiul lui Dumnezeu și crezând viață să aveți în numele Lui“ (Ioan XX 31)*).

Iată de ce Evanghelia lui Ioan trezește în noi sentimente de înălțare divină: ne arată viața divină a Mântuitorului, *Întruparea*, — *ne desvăluie misterul Învierii, fără de care nu poate fi vorba de Creștinism, sub nici o formă.*

O clipă de reculegere...

De Pr. *Teodor Sărac*, Fughiu-Bihor.

„Văzduhul își moale aripa în miros de flori primăvăratice... Câmpul s'a îmbăcat cu o haină moale și verde, împesărită cu diferite culori ale florilor în desfacere... Rândunelele s'au reintors la vechile lor locuințe, ciripind vesel în aer; iar ciocârliile se înalță măiestoasă spre albastrimea cerului, sfredelind atmosfera prin cântecul ei pișigăiet... Albinile zboară din floare în floare, căutând nectarul cel dulce și făcând un șmopot monoton bătăitor...“

Vântul adie lin mireasma dulci de viață..

Un glas de toacă străbate cucernic și cadențat, anunțând ceasul sfânt al „*Învierii*“... Fiorul sfânt al nemuririi pătrunde întreaga ființă omenească, zguduind-o din temelie și transpunând-o în sferă transcendentă...“

„Puțin și toaca iar răsună... Lumina a pătruns prin întunec, despiciându-l și împrășliindul. Viața a învins puterea Morții. Un glas dulos s'aude n depărtare: „*Hristos a înviat!*...“

Momentul a sosit. Minunea.. marea minune s'a săvârșit... Genunchii se pleacă cu smerenle și se închină „*Vieții*“... „De acum, nu vei mai stăpâni, o moarte...“

Iisus a înviat și „nouă ni-a dăruit viață veclnică“.
„Să ne închinăm învierii Lui celei de a treia zil...“

Școala duminicală:

„Învieria Ta...“

De Pr. *G. Turicu.*

Sugestiile date la această rubrică a oficiului nostru episcopal în cursul Postului sfârșit cu z'ua cea mare a Învierii din anulul acesta, s'au pus în aplicare în parohia noastră din Sâmbăteni, unde, deodată cu slujbele Pavceroniței, s'a dat tineretului „ceva“ și din așa zisa „școala duminicală“.

Părintele cel tiner de acolo și-a lustrat, ca unitate metodică pentru aceste prelegeri ale prefamilialilor parohiei sale, înstrolirea cântării „*Învieria Ta Hristoase. Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri, și pe noi pe pământ ne învrednicește, cu inimă curată să Te mărim*“.

Întregul tineret al satului să cânte unison această preafrumoasă cântare la procesiunea Învierii din Zorile Paștilor — și-a fixat ca țintă tînărul nostru coleg, și a avut o inspirație binecuvântată de Dumnezeu!

Cântarea „*Învieria Ta*...“ acumulează tot ce are ortodoxia noastră mai fermecător în vastul câmp al muzicii sale revelatoare. De altfel toate cântările Pa-

*) Fillon : Vie de N. S. Iésus, Christ, Paris, 1925, Vol. I, pp. 134—196.

știlor se întrec în bogăția lor răscolitoare de adânci sentimente de pietate: Catavasilile, svetilna, hvallitele, alături de tropar și condac, sunt perlele cele mai strălucitoare ale muzicii noastre bisericești. Deasupra lor, însă, par'că s'ar ridica asemenea unei scări cerești, troparul începător și cântat, ca imn, pe durata procesiunii întregului incunjur al sf. Biserici „Învierea Ta, Hristoase.”

Întregul convolu sârbătoresc al procesiunii, cu praporii, dieci, sobor preoțesc, cântăreți, tineret și credincioși, se urcă pe treptele acestei admirabile cântări până sus, la poarta cerului. Luminițele, ce-și topește clara lor în mâinile creștinilor cu plâpânda lor flacăra, par tot atâtea stele pe poala cerească adăpostitoare a învierii noastre și contopirii în Hristos Cetele tineretului, îmbrăcat în stihare purtând făclii și ripizi, tremurându-le pe buze: „Învierea Ta, Hristoase Mântuitorule...” ne evocă rândurile oștilor cerești, cari duc laude în ceruri. Pe cel de pe pământ, într'adevăr, ne învrednicesc acele solemne clipe să s'ăvîm cu inimă curată pe Domnul, biruitor al morții. Dar printre genele ochilor înrouați de stropii calzi ai lacrimilor bucuriei, fiecare credincios vede aci pe pământ și pe Hristos cel înviat, și pe îngeri, cari îl măresc învierea!

La această înălțime duhovnicească ne urcă melodia fermecătoare a cântării „Învierea Ta...”

Dacă în grandioasa procesiune dela Catedrală din zorile Paștilor găsim eu un dram al hiatului, este copleșirea minunată a melodiei „Învierii Tale” de către instrumentele fanfarei, care încă nu a luat în repertoriul său și notele divine ale acestei înălțătoare cântări.

În Biserica copilăriei mele această prea grăitoare cântare o începea soborul preoțesc, în momentul când pășea din sfântul altar. Dulceața melodică, în dulșoia ei fragedă, trecea pe nesimțite între buzele, „dieclilor” purtători de cruce, ripizi și făclii. Aceștia acompaniau preoții cu fineța suplă, caracteristică copilului cărui a i s'a dat un rol de îndepăllit.

Pentru a doua oră începeau cântăreții d'n strană fermecătoarea „Învierea Ta...” Pe ei îi acompania tineretul adult, prefamiliații noștri. În această vreme melodia cimenta inimile într'o atmosferă de înaltă teuzlune religioasă.

A treia oră începea cântarea „Învierea Ta” ansamblul elevilor conduși de învățător. Glasurile îngeștești ale copiilor te transportau între puterile cetelor cerești. Nici un ochiu nu mai rămânea fără de lacrima fericirii, în care se reflectau în mil de colorate razele flăcărilor luminițelor din mână.

Acest izvor de lacrimi a fecundat în trecut lanul bogat al legii noastre românești, care ne-a săturat cu pâinea sa zilnică. Cântarea noastră ortodoxă a făcut să simțim învierea în toate fibrele sufletului nostru. Cultivați melodiiile binecuvântate ale muzicii noastre bisericești!

Reflexii de sfânta Inviere

de Pr. Prof. V. Vlăduceanu.

În zenitul religiunii creștine, învierea lui Hristos apare ca un puternic far luminos, soarele fără apus, care luminează incandescent figura-I umană, deslușindu-ne în zare *spiritualizarea omului și veșnicia personalității*.

Biruința morții a marcat în istorie cea mai eclatantă confirmare pentru Dumnezeuirea Celui crucificat. Eveniment capital care tronează și va trona, până la plinirea ultimelor profeții apocaliptice, deasupra tuturor veacurilor și a întregului sbucium uman.

Fară minunea Invierii, taina întrupării nu ar fi fost privită decât ca un mit; taina vieții terestre a Dumnezeului întrupat nu ar fi fost judecată decât ca o povestire extravagantă; în sfârșit taina iubirii, a bunătații, a blândeții și a iertării Sale nu ar fi trecut, în judecata omenească, decât ca efemere incantații de visuti.

A înviat, însă, cu adevărat, învierea fiind corolarul operei de mântuire.

Suportul mântuirii îl constituie iubirea, principiu dinamic al vieții sociale. „Nu este mai mare dragoste decât să-și dea cineva viața pentru prietenii săi”. Exemplu palpabil și edificator pentru omenime! Flacăra iubirii topește elementul egoist, materialist, făcând să iradieze din ființa umană elementul generos, altruist, divin. Ea este factorul preponderant al unei reale ascensiuni pe scara civilizației.

Iubirea divină, culminată în drama Calvarului și glorificată în minunea Invierii, ne deschide zările spre o lume de nemurire, de veșnicie. *Acordurile s'înstrăle ale patimilor sfârșesc în finalul de sublimă grandoare al Invierii.*

Înviat-a Domnul? vom învia și noi! Credința în învierea Lui este credința și în propria noastră înviere. Învierea trupurilor este spiritualizarea, eternizarea lor. „Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul său cel ununscut l-a dat, că tot cel ce crede întru El să nu piară, ci să aibă viață vecinică”.

Aniversarea Invierii ne transpune în reverie sfântă, explozia-I de lumină inundând întregul univers, transfigurându-l.

Mistica tăcere a nopții se întretae! Procesiunea Invierii pornește în pas cadentat, în ritmul duos al dangătului de clopoște, împletindu-se armonic cu puternice acorduri din cântarea: „Învierea Ta, Hristoase Mântuitorule, îngeri o laudă în ceruri”. Deasupra mării de capete, fumul bogatelor jertfe de tămâie și lumânări se poartă pe adieri de imne, ca să imbine, pe un moment măcar, Cerul cu Pământul.

Sufletele credincioșilor par să se înalțe pe aripi de psalmodii, se refac, se reînnoesc într'un fior sfânt.

O zi de înălțare a gândului, smuls pe o clipă din sgomotul infernal al preocupărilor cotidiene, spre câmpia nemuririi.

O prăznuște Omul și Firea, într'o desfășurare impozantă.

În pitorescul primăverii, simfonia cerească se îmbină în chip tainic cu magnificul buchet de feerii terestre.

Armonii cosmice se înalță, în bucurie și iubire, în înălțimi și în adâncuri.

Bucuria Invierii lui Hristos inundă universul, întreg, cu lumină. Roua harică a Invierii se revarsă și azi, cu incommensurabile bunătați.

Praznicul Invierii, în consecințe, nu concretizează numai un sublim moment liturgic, varietate sacerdotală. El cristalizează, incontestabil, un puternic imperativ spiritual, reconfortant sufletesc indispensabil.

În reflexul impresionantului decor ceremonial, împletit cu gingașe tradiții, creștinul se *supraumanizează*, își fortifică puterile aidoamei miticului Anteu, pentru lupta acerbă a vieții.

Invierea*)

de Pr. Teodor Sărac, Fughiu-B hor

*De vreme'n noapte, glas de toacă sună,
Spărgând tăcerea nopții 'nrouate;
Mulțime de lumini sunt înșirate
Și oamenii de grob'acum s'adună.*

*O clipă doar și ceasul sfânt sosește,
S'aducă 'n grabă liniște și pace;
Natura 'ntreagă stă acum și tace,
Căci Viața ozi din groapă isvorește.*

*Iisus, Lumina lumii, învlază,
Viața dând în lumea pământescă,
Pe slava-I sfântă și dumnezească.*

*El astăzi, ca un împărat tronează.
Iar lumii ce-l cuprinsă de durere
Il dă, prin nemurte, mângăiere.*

„Dar voi, cine credeți că sunt Eu?”

Studiu apologetic, după Marc Boegner.

de pr. Ștefan Corpadea,
(Urmare).

Nu este decât un om? În acest caz însă, cum se explică împrejurarea, că Hristos a revendicat o autoritate suverană asupra conștiințelor? Dacă nu este decât un om, cum poate să pretindă, că „cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece?” (Lc. 2³³). Dacă este un om sfânt, însă cu toate acestea numai un om, oare nu blasfemează când afirmă, că oricine iubește pe tatăl și pe mama sa mai mult decât pe El, nu este vrednic de El? (Lc. 14, 26²⁷) Și cum îndrăznește să declare, că pe oricine și va pierde viața pe lui El, îl va mântui?! Și cum îndrăznește să identifice persoana sa cu viața însăși? Ce să presupunem despre această identificare, dacă Iisus nu este decât un om? Și cum să înțelegem această punere înainte perpetuă a „Eu”-lui la un om sfânt, adică la un om la care preocuparea de sine a dispărut?

Însfârșit, dacă Iisus nu este decât un om, cum ne dăm seama de impresia simțită de un așa mare număr al acelor, cari au trăit sub influința Sa de a se găsi înaintea unei manifestații a absolutului? Și cum se explică incapacitatea istoricilor, cari nu vreau să

vadă în Iisus, decât un om, și de a nu ne da despre El altceva, decât un portret foarte șters, care nu e în stare să ne facă a înțelege deplin perfecțiunea sa omenească?

Iisus Hristos este Dumnezeu? Atunci pe ce se bazează certitudinea simțită din contactul cu El, că El a fost la fel cu noi în toate lucrurile, afară de păcat? Atunci existența Sa omenească n'a fost decât o ființare artificială și deghizată? Foamea, setea, lacrimile, amărăciunile și suferințele Sale, n'au fost toate acestea decât aparente?

Învățații primelor veacuri — pentru a exalta divinitatea lui Iisus Hristos — au căzut în ispita de-a-l nega omenețatea. Însă totdeauna s'au lovit de una din intuițiile cele mai profunde ale credinții creștine. Realitatea omenețității Sale este una din afirmațiile esențiale ale timpului apostolic.

În același timp, evlaviază creștină — dela început — are siguranța că, nutrindu-se din cuvintele lui Iisus Hristos, se hrănesc nu din cuvintele unui erou, sau ale unui semizeu, ci din Cuvântul lui Dumnezeu însuși, iar credincioșii, cari se dăruiesc lui Iisus Hristos, au necăzită convingere că se dăruiesc lui Dumnezeu însuși.

Hristos fost a, deci, și om și Dumnezeu sau Dumnezeu-om? Să deschideți Noul Testament și atunci veți recunoaște, că spre această afirmație așa de uimitoare se orientează și cugetarea apostolică. Un sf. Pavel, un sf. Ioan proclamă — fără să se obosească — că Iisus Hristos a fost om deplin, împărțându-se, cu excepția păcatului, de toate neajunsurile stării noastre omenești și solidar cu poporul Său, rasa Sa, de omenețitate.

„Iisus Hristos fiind în chipul lui Dumnezeu — zice sf. Pavel — n'a ținut ca la o pradă la egalitatea Sa cu Dumnezeu” (Filip, 2, 6). „Toate s'au făcut prin El și pentru El. El este mai înainte decât toate, și toate într'nsul sunt așezate... Căci în El b'nevoit-a Dumnezeu să sălășluiască toată plinătatea” (Colos. 1, 16¹⁷ 19). „Ca, întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor dedesubt. Și toată limba să mărturisească, că Domn este Iisus Hristos, întru mărire la Dumnezeu Tatăl” (Filip. 2. 10-11).

„La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul... Toate prin înșul s'au făcut, și fără El nimic nu s'a făcut (din tot) ce s'a făcut... Și Cuvântul s'a făcut trup... și am văzut mărirea lui (mărire ca a unuia născut din Tatăl), plin de dar și de adevăr” (Ioan 1, 1, 3, 14).

Oare, aceste citate cuprind numai pură teologie? Nu sunt oare decât imne de adorație? După ce aceste cuvinte dumnezeiești au răsunat în primul secol creștin, a urmat pentru Biserică trei veacuri grele, având a trece prin nenumărate dificultăți și prin crude persecuții. Obligată să întreprindă și să urmărească un t-

*) Din volumul „SPRE IISUS...” poezii, Oradea, 1937.

mens și dificil efort de organizație, Biserica creștină a cunoscut adeseori gravele incertitudini ale cugetării. Nici sf. Pavel, nici sf. Ioan n'au câștigat asentimentul unanim al tuturor a celor, cari au venit după ei. În Biserica celui de-al doilea veac, de exemplu, lumea era departe de-a fi în clar asupra persoanei lui Hristos, asupra naturii și asupra raporturilor Sale cu Dumnezeu. „Asupra acestor teze, opiniile erau vagi și chiar contradictorii” (Eug. de Payo: Clement d'Alexandrie pag. 253).

Ce-i drept, conflicte de idei se ivesc multe, câteodată de o rară violență, la care se adaugă câteodată dureroase conflicte personale, fără a mai aminti și de eflorescența opiniilor și doctrinelor de multe ori extravagante, opini și doctrine, cari se înalță pe meterezele Bisericii. Ce stranii răspunsuri s'au propus, de exemplu, prin diferitele școli gnostice, la întrebarea: „Cine este Iisus Hristos?” În acel timp credința creștină, în vâltoarea luntelor și vijeliilor, simțea mereu nevoia să mențină cei doi termeni ai problemei ce ne interesează: Omenitatea și Divinitatea lui Iisus Hristos, „Dumnezeu s'a făcut om — zice Clement Alexandrinul — ca să vă învețe despre un om, cum omul poate să se facă Dumnezeu”.

Atanase din Alexandria, repelând aceeași atitudine, scrie: „Dumnezeu s'a întrupat, ca să îndumnezească pe om”.

... Acest lucru s'a afirmat și în sinoadele ecumenice. Astfel, primul sinod ecumenic (325) dela Niceea afirmă Divinitatea lui Iisus Hristos, proclamând credința „întru unul, Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, unul născut, carele din Tatăl S'a născut mai înainte de toți vecii. Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat, din Dumnezeu adevărat, născut, iară nu făcut, cel ce este de o ființă cu Tatăl, prin carele toate s'au făcut” (Simbolul credinței). Și când sinodul dela Calcedon (451) avu la rândul său să înfrunte întrebarea: „Cine este Iisus Hristos?”, Părinții cari îl compuneau au răspuns: „perfect în Divinitate și perfect în Omenitate... consubstanțial cu Tatăl cât privește Divinitatea Sa, și substanțial cu noi cât privește Omenitatea Sa”.

Oare, poate fi acest răspuns și al nostru? Negreșit, că da, deoarece a susținut dealungul veacurilor întreg edificiul Teologiei creștine. Reformajii l-au înșușit loruși, nu pentru că n'au cutezat să-l respingă, ci pentru că l-au recunoscut conform cu învățătura Sfințel Scripturi.

Nu putem să ignorăm faptul că, dela Reformă încoace și într'o formă cam constantă, doctrina tradițională a Bisericii referitor la persoana lui Iisus Hristos, a început să fie discutată, criticată, combătută, respinsă de un mare număr de creștini. Și nu trebuie, mai ales, să nesocotim nici faptul, că tot admirând pe Hristos pentru învățătura și viața Sa, tot proclamând în El cea mai înaltă, cea mai sublimă expresie a idealului omenesc, — un mare număr dintre contemporanii

noștri refuză să admită că este în același timp și Dumnezeu și Om.

Cum să fie și al nostru răspunsul sfinților Părinți și al sinoadelor ecumenice la întrebarea: „Cine este Hristos?”, dacă el nu fășnește din profunzimea voinții noastre sufletești?

E imposibil, în lumea în care trăim — să rezolvăm problemele ce ni le pun viața și destinul omului, fără de a avea în prealabil dat un răspuns, sau fără de a da un răspuns la întrebarea adresată de Iisus ucenicilor Săi, din care sfinții evangheliști fac unul din punctele culminante ale dramei evanghelice: Dar voi, cine credeți că sunt Eu?

Fiindcă această întrebare, pentru niște viețuitori ce suntem, se pune ca problemă a vieții și a destinului nostru, suntem datorți să răspundem la întrebarea lui Hristos, rămânând în comuniune, cu Biserica universală și luminându-ne de harul de sus.

Să ne punem, deci, încă odată în fața lui Iisus Hristos, de astă dată nu spre a-L întreba, ci spre a răspunde la întrebarea Sa.

Să ne punem în fața misterului ce l-am recunoscut în Hristos. Să ne punem, însă, înaintea acestui mister cu tot ceea ce știm despre Dumnezeu, cu presimțământul; ceva mai mult: cu convingerea, că Dumnezeu — care prin iubirea Sa ne-a făcut cunoscut, că este un Dumnezeu care Se descoperă, care se face cunoscut — fiind pus în inima creaturii sale, trezește selea unei vieți infinite și aspiră să Se dea creaturii, pentru a o face capabilă să înțeleagă viața sfințeniei.

După toate aceste considerații, să vedem cum ni se arată Iisus Hristos?

Este „om”, ne zicem. Și nimic nu poate să șteargă, nici măcar să atenueze impresia absolutului adevăr, ce ni-o facem despre Omenitatea lui Iisus Hristos.

Este „om” prin participarea Sa la viața fizică a omenirii, la neajunsurile, la oboselile și la suferințele ei. Mai este „om” și prin mizeria în care viața Sa morală s'a obișnuit, prin bucuriile și suferințele existenței, prin relațiile cu viața cotidiană, prin datoria care se impune conștiinței și pe care voința trebuie s'o îndeplinească. Mai este „om”, mai departe, și prin înima Sa generoasă și curată, de care nimeni nu rămâne neimpărtășit, prin comprehensiunea omenească a tot ceea ce face să tresară de speranță, a tot ceea ce frământă inima fraților Săi.

Este „om”, în sfârșit, prin tentațiunile la cari a fost supus și prin întristările Sale, prin entuziasmele și amărăciunile Sale, prin lacrimile și agonია Sa.

Așa de aproape de noi îl simțim pe Iisus Hristos, așa asemănător nouă în toate lucrurile, încât nimic nu poate să șteargă nici măcar să micșoreze certitudinea, că între El și noi distanța e infinită,

În orice împrejurare Iisus Hristos ni se prezintă ca Fiul Tatălui, care L-a trimis să reveleze — trăind-o — legea vieții, perfectă, și să facă pe oameni capabili s'o trăiască și ei. El Se știe unit cu Dumnezeu, printr-o uniune de un caracter unic, prin care se distinge între cei mai mari profeți.

Și noi, apropiindu-ne de Hristos, simțim, că ne apropiem de Dumnezeu. Acceptând suveranitatea lui Hristos în viața noastră, avem conștiința supunerii vieții noastre lui Dumnezeu însuși. Iubirea ce Și-o revărsă Iisus Hristos asupra oamenilor se descoperă nouă, cu un desinteres așa de total, cu o generozitate așa de largă, cu o perfecțiune așa de absolută, încât inimile noastre ard în interiorul nostru, fiindcă se simt învăluite și penetrate de iubirea sfântă a lui Dumnezeu.

(Sfârșitul va urma)

Despre ce să predicăm?

25 Aprilie. A II-a zi de Paști. S'ar părea curios, vorbind despre învierea Domnului, să vorbești despre învierea omului la o nouă viață, câtă vreme n'a murit, deoarece nu poate fi vorbă despre înviere decât acolo unde e moarte. Și oare putem noi zice despre această lume în frământare că este moartă? Noi poate n'am îndrăzni s'o spunem, dar ne-o spune aceasta însuși Dumnezeu, prin cuvântul său. (Efes. 2¹⁻⁵. Colos 2¹³).

Cu adevărat, omul prin păcat este viu pentru satana, dar mort pentru Dumnezeu. Cugetând la semnele care caracterizează pe cel mort, că nu vede, nu aude, nu simte, nu mișcă, putrezește, ne vom convinge că așa este și omul care trăiește în păcat. El nu vede puterea nemărginită a lui Dumnezeu și mâna Lui cea puternică orândulnd și ocărnuind toate, nu aude glasul părintesc care îl cheamă d'n calea păcatului, nu simte însemnătatea și valoarea lucrurilor celor vecinice, nu se mișcă spre făptuirea lucrurilor bineplăcute lui Dumnezeu și putrezește adevărat „jung” din rău în mai rău. Auzim doar atât de des vorbindu-se despre oameni stricați despre o societate putredă.

În această lume moartă prin păcat, a venit Hristos Domnul, viața noastră (I. Ioan 1²) descoperind starea de stricăciune, de putreziciune a omului. Prin El, care n'a putut fi vădit niciodată de păcat (Ioan 8⁴⁶) s'a înodat iarăși firul vieții, noastre prin nădejdea învierii. (Ioan 11¹²).

Omul înviat astfel prin Hristos, își redobândește toate facultățile proprii vieții. Mai mult, cel înviat împreună cu Hristos, va umbla — de aci încolo — mai mult după cele de sus, decât după cele de jos, vremelnice și pieritoare. (Col. 3¹⁻²).

Aceasta nu înseamnă însă, că cele pământești trebuie să le neglijăm, dar ele trebuie să cadă pe al doilea plan al vieții noastre.

Întâi Dumnezeu și voia Lui și apoi celelalte.

Să moară lumea pentru păcat, dar să învieze lui Dumnezeu.

1 Mai. Dumineca Tomii. „Pace vouă” (Ioan 20¹⁹). Aceste cuvinte rostite a opta zi după înviere, de către Mântuitorul, ne poartă gândul la cântarea îngerilor din noaptea minunată a nașterii Lui, prin care vesteau lumii mărețul și mult așteptatul eveniment: „Mărire lui Dumnezeu întru cel de sus și pace și bunăvoințe între oameni pe pământ”.

Atunci îngerii, acum El însuși — biruitorul morții — vine și vestește lumii pacea lui Dumnezeu, care covârșește toată mintea. (Filip. 4⁷). Despre această pace a vorbit El și în preseara înfricoșatelor sale patimi. (Ioan 14²⁷).

Ce este pacea? Starea fericită de mulțumire și îndestulare sufletească.

După întreittele îndatoriri ale omului, către Dumnezeu, către aproapele și către sine, pacea încă este de trei feluri. Pacea cu Dumnezeu, pacea cu aproapele și pacea cu noi înșine. Toate acestea sunt în strânsă legătură una cu alta, pacea cu aproapele și cu noi înși-ne fiind ca niște tulpini gemene ce ies din aceeași rădăcină comună, pacea cu Dumnezeu.

Pacea cu Dumnezeu, pe care lumea nu o poate da nici nu o poate lua, este rodul supunerii voinții noastre, voinții lui Dumnezeu. (Ps. 119¹⁶⁵).

În sufletul celui drept, acolo este și scaunul păcii. (Ps. 84¹⁰). Unde lipsește această pace, acolo este neliniște, sbucium și deznădejde. (Rom. 2⁰) (II. Cor. 11¹⁵).

Pacea noastră lăuntrică cu Dumnezeu — dacă ea există — trebuie să se manifeste și în afară în viața noastră de fiecare zi, prin aceea că trăim în pace cu aproapele nostru. În pace cu casnicii noștri, cu vecinii noștri, chiar și cu vrăjmașii noștri.

În a cărui viață nu se poate vedea această pace, acela nu poate avea pace nici cu Dumnezeu. (I. Ioan 4²⁰).

Ceeace este ploala lină pentru pământul nostru, aceea este pacea pentru inima omenească.

„Oh pace dulce, — zice sf. Grigorie de Nasilauz — te doresc mai mult decât orice bun pământesc. Te îmbrățișez dacă ești de față, te chem înapoi — cu lacrimi — dacă te-ai depărtat”.

Fiii lui Dumnezeu se cunosc după pacea și dragostea ce se sălășluiește în ei. (Ioan 15³⁵). Toate celelalte fapte le pot face și fiii diavolului. (II. Cor. 11¹⁴⁻¹⁵). A trăi în pace și dragoste cu alții, aceasta nu o pot.

Numai fiind în pace cu Dumnezeu și aproapele, vom fi în pace cu noi înși-ne. Numai fiind liberi de

păcate și fărâdelegi, învingând ispitele și înfruntând patimile, vom avea această pace. (Iacob 41) Ps. 37 5-6). Doamne revarsă pacea ta în sufletele noastre să viețuim pururea în voia Ta.

Cronici

Problema învățământului teologic, în Patriarhia Română, e pe cale de bună rezolvare, după îndelungate chibzuiri ale celor competenți și după multe sugestii din afară. Pe la jumătatea lunii trecute adică, Sfântul Sinod a votat în unanimitate un proiect de organizare în cauză. N'am luat atunci notă mai de aproape de acest eveniment important, așteptând dezvoltarea lucrurilor. S'a căzut de acord, ca întreg învățământul teologic, — cu excepția facultăților teologice, care rămân încadrate în Universitățile respective, având legătura și cu Episcopatul — să steie sub conducerea și supraveghierea Bisericii. Așa cum, singur, este firesc.

Academiile teologice din Ardeal se mențin și, se vor înființa și lângă celelalte mitropolii, câte una dacă n'au facultăți teologice în loc.

Seminarile, care ni-se imblau să țină locul Academilor noastre teologice, le vom avea, lângă fiecare episcopie, cu o nouă organizare, în forma *liceelor confesionale*, subliniate recent și de Majestatea Sa regele. Astfel, Biserica va avea posibilitățile de a-și pregăti, în vederea preoției, elemente selecte, încă din „liceele confesionale“ (al căror elevi vor putea trece, însă, și la alte facultăți dela Universitate) și-și va desăvârși educația viitorilor preoți în academile teologice.

Așa, după Sfântul Sinod, al cărui proiect unanim va trebui investit cu putere de lege.

Dar, se mai găsesc elemente — în prim loc Asociația generală a clerului — care sunt, în câțva, de alte păreri, și exprimă „desiderate“ în numele „Clerului ortodox“ din toată țara. Că adică, între altele, să se afirme un regim *centralisant*, chiar și la numirea profesorilor dela liceele confesionale și academile teologice. Apoi, se face apologia controlului învățământului teologic din punct de vedere „tehnic-didactic“, la aceleași școli prin — *numai* ? — ministerul educației naționale..

Să nădăjduim, — cu sfântă nedejde de înviere și pentru învățământul teologic românesc — că problema se va rezolva, definitiv și fără zăbavă, în sensul proiectului Sfântului Sinod.

Să se învețe și Biserica noastră, odată, să umble pe picioare proprii și fără tutelaj, în materii de marelui, care îi aparțin!

Asociația mondială baptistă, așa cetim într'un cotidian străin din loc, ar fi exprimat guvernului mulțumită pentru tratamentul de care se învredni-

cesc, la noi, baptiștii. Aceasta — în legătură cu umblarea pe aici a secretarului său Rushbrooke. Oare, n'am greșit ceva, în paguba noastră, de ne laudă aceste duhovnicești antipozii, acum, după ocările din trecut?!

La sfintele Paști fiind, noi ne-aducem aminte de cuvintele Psalmistului „Să se scoale Dumnezeu..“

Mihail Roșu: „*Vistlerle sufletească*“ — e titlul folletonului de astăzi, asupra cărui ținem să atragem luarea aminte a cititorilor noștri, mai ales bănățeni. În numărul viitor, vom publica, de încheiere, alt capitolaș din aceea „*Vistlerle*“, dorind să se găsească cineva — la singular, ori la plural — care să înlesnească editarea acestei lucrări moralizatoare, cu bogat cuprins și frumoasă limbă românească, ce ar prinde, credem, așa de bine în popor.

Incinerarea (arderea morților), așa se vede, se mai face la București, și după ce acest păgânesc obicei a fost osândit de Sf. Sinod, iar preoții oprii, sub amenințare de grea pedeapsă, de a slugila la asemenea lucru. A murit adică profesorul universitar Aurel Angelescu și — la gazetă scrie — s'a oficial, la incinerare, un „scurt serviciu religios“. Scurt, sau lung: e irelevant. Dar, fost-a cu preot? sau fără? Dacă n'a fost cu preot, n'a fost „religios“ serviciul; iar dacă cu preot — ar trebui puse în practică măsurile disciplinare cuvenite. N'a fost pomenit la gazetă, nici un nume preoțesc; nu pomenim nici noi. Ci grăim de dragul principiului disciplinei bisericești, care s'ar cere și ea, înasprită în vremi d'afăta radicalism, în atâtea alte privinți, de astăzi.

Bolșevismul rusesc, după păreri de ale unor cercuri de seamă ale bisericii catolice, stă în fața unei apropiate prăbușiri. Știrea vine din Varșovia și a fost reprodușă de o foaie locală minoritară. În legătură cu evenimentul sperativ așa se spune, romano-catolicismul face mari pregătiri — de ce nu? — de convertire în Rusia. Comisiunea papală „*Pro Russia*“, care pregătește în acest senz terenul în Rusia, și-a început deja activitatea în părțile răsăritene ale Poloniei.

Noi credem. Dar să fim și noi crezuți: A mai făcut Papismul încercări de catolicizarea Rusiei. Și nu va fi, nici de de data asta, mai cu noroc.

Bibliografii

I. Coman: *Geniul Sântului Grigorie din Nazianz*. București 1937. Pagini 63. Prețul 35 Lei. Broșura aceasta face parte, ca a treia lucrare în seria Institutului român de bizantinologie, și tratează despre remarcabila figură a unui Sfânt al Bisericii creștine universale Sfântul Grigorie din Nazianz, lost o vreme și arhiepiscop al Constantinopolei. Remarcăm această lucrare, vrednică de toată atenția, înaintea acelor cari vor să

vază mai deaproape felul de afirmare a acestui strălucit teolog și dogmatist al Ortodoxiei, care, pelângă gloria aceasta și a unei vieți sfinte, a fost o lumină, mai mult ca strălucitoare, și sub raportul cultural: ca poet și filosof de forță a vremii sale.

Intr'adevăr, de o vreme încoace de când prind și la noi studiile de așazisă „bizantinologie” adecă de lămurirea vechei și strălucitei culturii creștine-grecești a Bizantului, care a fructificat și cultura apuseană, avem și noi Români, posibilitatea unei orientări în această materie, larg studiată de altfel de învățații apuseni, mai ales francezi și germani. Lucrarea din chestiune a d-lui I. Coman, ne face un mare serviciu în această direcție. Mai ales, când ne presintă viața și studiul, ale sfântului Grigorie, pela școalele înalte de cultură, teologică și laică, a vremii sale.

Invităm pe ori care student în teologie, dornic de a cunoaște viața „academicului” Grigorie, și pe ori care preot cu preocupării de a ști mai mult, să citească această lucrare. Poate, vom reveni, noi sau altcineva, asupra ei, mai târziu, căci merită o privire mai deaproape.

Se găsește deja la Librăria noastră.

Pr. Teodor Sărac : Spre Iisus, Poezii. Oradea. 1937. Un mănunchiu de bune poezii cu inspirații religioase, cum sunt cele din volumașul acesta, ne face plăcere, mai ales când poeziile sunt rodul unui condeiu preoțesc tinăr. Ele ne dau dovada, întâi de toate despre râvna autorului spre cele duhovnicești, cu gândul de a face accesibilă ideea religioasă, prin forme poetice. Semnalăm, bucuroși, volumașul de 69 pagini, cu cele 32 poezii, din cari ultimele 11 au formă și inspirația de rugăciune. Dărim autorului să se desăvârșească. Iar frații preoți să se simtă datori a populariza acest volumaș ieftin, de 35 Lei. Se poate cere prin Librăria Diecezană, sau direct dela autor (Fughiv, j. Bihor).

Informațiuni

Hristos a înviat!

Trimitem toate bunele urări creștinești, de ziua Invierii Domnului, tuturor cititorilor și colaboratorilor noștri.

Licitație minuendă

Consiliul parohial ort. rom. din comuna *Baldovini* p. u. Baia de Criș, Jud. Hunedoara, pe baza planului și devizului aprobat de către Ven. Consiliu Eparhial Arad, publică licitație minuendă, cu oferte închise pe ziua de 1 Mai 1938 ora 14 în casa episcopului Avram Faur, pentru darea în întreprindere a zidirii unei noi biserici.

1. Planul, devizul și caetul de sarcini se pot vedea în fiecare zi la oficiul parohial din Rîșculița.

2. Toți concurenții vor înainta odată cu oferta și o garanție de 5% din valoarea lucrării în numerar.

3. Spese de transport licitanților nu se vor da.

4. Concurenții trebuie să posede autorizații pentru a putea executa astfel de lucrări.

5. Cons. parohial își rezervă dreptul a încredința lucrările aceluia în care va avea mai multă încredere, fără considerare de rezultatul licitației.

6. În caz că prima licitație nu va avea nici un rezultat o a doua licitație se va ține la 8 Mai 1938, la aceeași oră și local.

Din ședința cons. parohial Baldovini 14 Aprilie 1938.

ss. *Moise Străuți*
Secretar.

ss. *Pr. Iosif Petroviciu*
Președinte.

Rîșculița 15 Aprilie 1938.

Poșta Redacției

Mai multora : *Din pricina sfintelor sărbători a trebuit să scoatem acest număr mai din vreme. Astfel, nu am putut ținea seamă de câteva articole, cari ni-au sosit mai la urmă.*

Ținem să mulțumim celor ce s'au gândit să colaboreze la acest număr, fără să-i putem găzdui de astă dată.

Pr. Gh. Sărac, Fughiu. Articolașul trimis îl publicăm chiar în acest număr, bucuroși și de altele cari vor urma.

Despre volumașul cu poezii religioase, de asemenea, adăogăm câteva cuvinte, ca nespecialiști în a „poetice” artă.

Nr. 3657—1938.

Comunicat.

În conformitate cu adresa Onor. Minister al Cultelor și Artelor Nr. 601—1938, punem în vedere parohiilor din cuprinsul Eparhiei Noastre, cari au biserici de lemn. vechi, în cazul când acoperișul este deteriorat, să comunice Episcopiei Noastre în termen de 30 zile, dela care Ocol silvic se poate procura acest material (cu arătarea cantității), pentru a-l cere Noi prin Comisiunea Monumentelor Istorice Ministerului de Domeii.

Arad, în 15 Aprilie 1938.

† *Andrei,*
Episcop.

Mihai Păcățianu,
Consilier referent.